

Metodika k posuzování podílu občanů hlásících se k jiné národnosti než české pro ustavení výborů pro národnostní menšiny a pro označování ulic v jazyce národnostní menšiny

1) Obecně ke zjišťování národnostní menšiny ve vztahu k obcím a krajům

Při Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 přistoupil Český statistický úřad **ke zjišťování až dvou národností** u jednoho respondenta. Stejný postup byl zvolen rovněž pro sčítání lidu v roce 2011. Z toho vyplývá otázka, jak nakládat s takto zjištěnými údaji o počtech osob hlásících se ke konkrétním národnostem, resp. jak z nich vypočítat počty a procentuální poměry příslušníků národnostních menšin v obcích pro účely zřizování výborů pro národnostní menšiny a pro označování ulic a veřejných prostranství v jazyce národnostní menšiny.

Pokud Český statistický úřad připouští dvě národnosti u jedné osoby a takto je též započítává, pak z hlediska Ministerstva vnitra i obcí a krajů se bude muset vycházet z počtu osob hlásících se k té které národnosti podle výsledků sčítání lidu.

Zde je na místě upozornit, že hlášení se k národnosti není to samé co příslušnost k národnostní menšině. „Národnostní menšina“ a „příslušník národnostní menšiny“ jsou pojmy definované zákonem. V ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je **příslušník národnostní menšiny definován** jako „*občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti*“ a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti“. Samotná **národnostní menšina** je podle § 2 odst. 1 zákona č. 273/2001 Sb. definována jako „*společenství občanů ČR, kteří „... tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu ...“*“

Pro obce je zjištění počtu osob s jinou než českou národností důležité mimo jiné z hlediska aplikace příslušných ustanovení zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Obecní zřízení pracuje s národnostními menšinami ve dvou případech:

- a) **označování ulic v § 29 odst. 2:** *V obci obývané příslušníky národnostních menšin se název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků uvádějí též v jazyce národnostní menšiny, jestliže se v posledních dvou sčítáních lidu hlásilo k této národnosti vždy alespoň 10 % občanů obce, pokud o to požádají zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny (§ 117 odst. 3) a pokud ten svým usnesením návrh doporučí, anebo pokud o to písemně požádá spolek, který podle stanov zastupuje zájmy příslušné národnostní menšiny a který ke dni podání žádosti působí alespoň 5 let na území obce.*

- b) **zřizování výboru pro národnostní menšiny v § 117 odst. 3:** *Obec, v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % občanů obce hlásících se k národnosti jiné než české, zřizuje výbor pro národnostní menšiny, pokud o to písemně požádá spolek zastupující zájmy národnostní menšiny. Nejméně polovinu členů výboru musí tvořit příslušníci národnostních menšin, ledaže tuto podmínku nelze splnit pro nedostatek kandidátů z řad národnostních menšin.*

Zjištění počtu osob s jinou než českou národností je důležité i pro kraje a pro hlavní město Prahu. Výbor pro národnostní menšiny lze také zřídit na úrovni kraje nebo hl. m. Prahy podle ustanovení § 78 odst. 2 zákona o krajích, resp. § 78 odst. 2 zákona o hl. m. Praze. V obou případech je podmínkou, aby při posledním sčítání lidu tvořil podíl občanů jiné národnosti než české alespoň 5 % občanů příslušného územního samosprávného celku.

2) Splnění podmínky počtu příslušníků menšiny pro ustavení výboru pro národnostní menšiny

- V případě **ustavování výborů pro národnostní menšiny** stanoví zákon o obcích v § 117 odst. 3 jako jednu z podmínek, že *v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10% občanů obce hlásících se k národnosti jiné než české.*
- **Způsob výpočtu:**
 - Relevantním bude celkový počet občanů obce (státní občanství ČR a trvalý pobyt na území obce).
 - Do procentního podílu budou započtení pouze občané obce (osoby se státním občanstvím ČR a trvalým pobytem na území obce), kteří se přihlásí:
 - k jedné národnosti jiné než české (příklad: občan se přihlásil pouze k polské národnosti) - tyto osoby budou do celkového počtu příslušníků národnostních menšin započteny 1x
 - ke dvěma národnostem, z nichž ani jedna není česká (příklad: občan se přihlásil k romské a slovenské národnosti) - tyto osoby budou do celkového počtu příslušníků národnostních menšin započteny 1x a
 - ke dvěma národnostem, z nichž jedna bude odlišná od české (příklad: občan se přihlásil k české a německé národnosti) - tyto osoby budou do celkového počtu příslušníků národnostních menšin započteny 1x.
 - **Podmínka stanovená § 117 odst. 3 zákona o obcích bude splněna, pokud počet těchto osob bude dosahovat 10 % a více.**
 - **V případě krajů a hlavního města Prahy se při výpočtu postupuje obdobně. Podmínky stanovené § 78 odst. 2 zákona o krajích, resp. § 78 odst. 2 zákona o hl. m. Praze budou splněny, pokud počet těchto osob bude dosahovat 5 % a více.**

Přehled obcí s 10% a vyšším podílem občanů hlásících se k jiné národnosti při Sčítání 2021:

Kód obce	Název obce	Kraj	Podíl občanů hlásících se k jiné než české národnosti (v %)
512176	Hrádek	Moravskoslezský kraj	31,0
507547	Milíkov	Moravskoslezský kraj	28,8
507458	Košařiska	Moravskoslezský kraj	27,0
511633	Bocanovice	Moravskoslezský kraj	25,5
511935	Bukovec	Moravskoslezský kraj	25,5
554928	Vendryně	Moravskoslezský kraj	24,6
598062	Bystřice	Moravskoslezský kraj	22,5
552615	Vělopolí	Moravskoslezský kraj	21,1
556971	Ropice	Moravskoslezský kraj	21,0
511951	Dolní Lomná	Moravskoslezský kraj	19,6
511986	Horní Lomná	Moravskoslezský kraj	19,0
552658	Smilovice	Moravskoslezský kraj	18,7
554014	Návší	Moravskoslezský kraj	18,7
507091	Nýdek	Moravskoslezský kraj	18,2
555291	Chotěbuz	Moravskoslezský kraj	18,0
598925	Albrechtice	Moravskoslezský kraj	17,9
557226	Písečná	Moravskoslezský kraj	17,6
598259	Jablunkov	Moravskoslezský kraj	17,5
552739	Horní Suchá	Moravskoslezský kraj	17,4
599140	Stonava	Moravskoslezský kraj	17,3
598933	Český Těšín	Moravskoslezský kraj	16,0
552623	Třanovice	Moravskoslezský kraj	15,8
512028	Písek	Moravskoslezský kraj	15,8
507237	Komorní Lhotka	Moravskoslezský kraj	15,8
552674	Střítež	Moravskoslezský kraj	15,3
598453	Mosty u Jablunkova	Moravskoslezský kraj	14,5
598810	Třinec	Moravskoslezský kraj	14,4
598160	Hnojník	Moravskoslezský kraj	14,2
560618	Rovná	Karlovarský kraj	12,7
554201	Semněvice	Plzeňský kraj	12,2
554979	Abertamy	Karlovarský kraj	12,1
552640	Řeka	Moravskoslezský kraj	11,1
530808	Královec	Královéhradecký kraj	10,4
552909	Měrovice nad Hanou	Olomoucký kraj	10,3
553697	Trmice	Ústecký kraj	10,1

Přehled městských částí/městských obvodů územně členěných statutárních měst s 10% a vyšším podílem občanů hlásících se k jiné národnosti při Sčítání 2021:

(žádná z městských částí/obvodů nedosáhla stanovené 10% hranice)

Přehled krajů s 5% a vyšším podílem občanů hlásících se k jiné národnosti při Sčítání 2021:

(žádný z krajů nedosáhl stanovené 5% hranice)

Přehled hlavního města Prahy a městských částí hlavního města Prahy s 5% a vyšším podílem občanů hlásících se k jiné národnosti při Sčítání 2021:

(žádná z městských částí hlavního města Prahy nedosáhla stanovené 5% hranice)

Upozorňujeme, že dosažení určitého procentního zastoupení občanů hlásících se k jiné národnosti než české je pouze jednou z podmínek pro povinné zřízení výboru pro národnostní menšiny. Další podmínkou, která musí být splněna současně, je, že o zřízení výboru musí písemně požádat spolek zastupující zájmy národnostní menšiny.

3) Splnění podmínky pro označování ulic v jazyce národnostní menšiny

- V případě **označování ulic v jazyce národnostní menšiny** hraje roli počet občanů obce, kteří se hlásí ke **konkrétní** národnostní menšině, přičemž určitá osoba se může přihlásit i ke dvěma národnostním menšinám (srov. § 29 odst. 2 zákona o obcích: *V obci obývané příslušníky národnostních menšin se název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků uvádějí též v jazyce národnostní menšiny, jestliže se v posledních dvou sčítáních lidu hlásilo k této národnosti vždy alespoň 10 % občanů obce...*).
- **Způsob výpočtu:**
 - Relevantním bude celkový počet občanů obce (státní občanství ČR a trvalý pobyt na území obce).
 - **V Radě vlády pro národnostní menšiny je v současné době zastoupeno 14 národnostních menšin (běloruská, bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská, srbská, ukrajinská a vietnamská).**
 - **Každá národnost bude pro účely splnění podmínky 10 % sledována samostatně.**
 - Do procentního podílu ve vztahu k *určité národnostní menšině* budou započtení občané obce (osoby se státním občanstvím ČR a trvalým pobytem na území obce), kteří se přihlásí
 - jen k této národnosti (ti budou započtení 1x),
 - k této a jiné národnosti, včetně národnosti české (ti budou započtení k této zkoumané národnostní menšině rovněž jen 1x).

- Pokud se určitý občan přihlásí ke dvěma národnostem, z nichž ani jedna nebude česká, bude při sledování příslušné národnosti započten k oběma národnostem. Tedy například osoba hlásící se k německé a polské národnosti bude 1x započtena při zkoumání německé národnosti a rovněž bude 1x započtena při zkoumání polské národnosti.
- **Podmínka stanovená § 29 odst. 2 bude splněna, pokud takto zjištěný počet hlásících se ke konkrétní národnostní menšině bude dosahovat alespoň 10 % z celkového počtu občanů obce.**
- Dotace na výrobu značení v jazycích národnostních menšin pokrývá program **Podpora implementace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků** a dotační řízení na další kalendářní rok vyhláší Úřad vlády.

Přehled obcí s 10% a vyšším podílem občanů hlásících se k národnostní menšině

Národnost: **Německá**

Kód obce	Název obce	Kraj	Sčítání 2011		Sčítání 2021	
			národnost	podíl občanů obce hlásících se k národnosti (v %)	národnost	podíl občanů obce hlásících se k národnosti (v %)
563226	Měděnec	Ústecký kraj	německá	12,9	německá	5,1
542091	Horská Kvilda	Plzeňský kraj	německá	11,5	německá	8,1

Národnost: **Polská**

Kód obce	Název obce	Kraj	Sčítání 2011		Sčítání 2021	
			národnost	podíl občanů obce hlásících se k národnosti (v %)	národnost	podíl občanů obce hlásících se k národnosti (v %)
512176	Hrádek	Moravskoslezský kraj	polská	33,5	polská	30,3
507547	Milíkov	Moravskoslezský kraj	polská	31,6	polská	27,9
554928	Vendryně	Moravskoslezský kraj	polská	27,7	polská	23,3
507458	Košařiska	Moravskoslezský kraj	polská	27,3	polská	25,9
511633	Bocanovice	Moravskoslezský kraj	polská	27,2	polská	24,7
511935	Bukovec	Moravskoslezský kraj	polská	26,0	polská	24,8
598062	Bystřice	Moravskoslezský kraj	polská	25,7	polská	21,3
556971	Ropice	Moravskoslezský kraj	polská	24,4	polská	19,3
552658	Smilovice	Moravskoslezský kraj	polská	23,4	polská	17,8
511951	Dolní Lomná	Moravskoslezský kraj	polská	22,7	polská	18,2

511986	Horní Lomná	Moravskoslezský kraj	polská	20,7	polská	17,6
554014	Návsí	Moravskoslezský kraj	polská	19,9	polská	17,5
599140	Stonava	Moravskoslezský kraj	polská	19,8	polská	13,9
507091	Nýdek	Moravskoslezský kraj	polská	19,7	polská	17,2
557226	Písečná	Moravskoslezský kraj	polská	19,5	polská	16,7
512028	Písek	Moravskoslezský kraj	polská	18,1	polská	15,1
552615	Vělopolí	Moravskoslezský kraj	polská	17,8	polská	19,6
552623	Třanovice	Moravskoslezský kraj	polská	17,7	polská	14,4
598925	Albrechtice	Moravskoslezský kraj	polská	17,7	polská	15,5
552739	Horní Suchá	Moravskoslezský kraj	polská	17,6	polská	14,7
598259	Jablunkov	Moravskoslezský kraj	polská	17,0	polská	15,8
507237	Komorní Lhotka	Moravskoslezský kraj	polská	16,4	polská	13,7
555291	Chotěbuz	Moravskoslezský kraj	polská	16,2	polská	16,5
598453	Mosty u Jablunkova	Moravskoslezský kraj	polská	15,2	polská	13,2
598810	Třinec	Moravskoslezský kraj	polská	13,9	polská	11,9
552640	Řeka	Moravskoslezský kraj	polská	13,8	polská	9,7
552674	Střítež	Moravskoslezský kraj	polská	13,3	polská	14,1
598933	Český Těšín	Moravskoslezský kraj	polská	13,2	polská	12,8
598160	Hnojník	Moravskoslezský kraj	polská	11,2	polská	11,7

Národnost: **Slovenská**

Kód obce	Název obce	Kraj	Sčítání 2011		Sčítání 2021	
			národnost	podíl občanů obce hlásících se k národnosti (v %)	národnost	podíl občanů obce hlásících se k národnosti (v %)
548812	Stanovice	Královéhradecký kraj	slovenská	10,9	slovenská	5,4
598020	Bílá	Moravskoslezský kraj	slovenská	10,5	slovenská	7,8
553191	Vikantice	Olomoucký kraj	slovenská	10,5	slovenská	2,5

Upozorňujeme, že dosažení určitého procentního zastoupení občanů hlásících se k určité národnosti je pouze jednou z podmínek pro označování ulic též v jazyce národnostní menšiny. Další podmínkou, která musí být splněna současně, je, že o označování požádají zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny (a pokud ten svým usnesením návrh doporučí), anebo pokud o to písemně požádá spolek, který podle stanov zastupuje zájmy příslušné národnostní menšiny a který ke dni podání žádosti působí alespoň 5 let na území obce.

Zpracovalo: Ministerstvo vnitra ČR, odbor veřejné správy, dozoru a kontroly

Zdroj dat: ČSÚ, SLDB 2021 a SLDB 2011

Praha 11. srpna 2022